

Avustajatapaamisia poliisivankiloissa helpotettava

Apulaisoikeusasiamies **Petri Jääskeläinen** on huolissaan luottamuksellisen oikeusavun toteutumisesta vankitapaamisten yhteydessä. Hän kirjoittaa aiheesta oikeusasiamiehen kanslian vuosikertomuksessa. Puheenvuoro koskee tärkeää asiaa, ovathan luottamukselliset neuvottelut tutkintavangin kanssa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin peruslähtökohta.

Jääskeläinen on huomannut vankiloiden ja poliisilaitosten käyttävän avustajatapaamisissa tiloja, joissa päämiehen ja avustajan välissä on lasinen väliseinä. Lasiseinän käyttö luokitellaan laissa erityisvalvotuksi tapaamiseksi. Lain mukaan avustajan tulisi saada tavata päämiehensä lähtökohtaisesti ilman valvontaa.

Jääskeläinen on esittänyt oikeus- ja sisäasiainministeriöille, että eri tapaamismuotojen ja niiden edellytysten määrittelyä selvennettäisiin. Hän korostaa, että erityisvalvotun tapaamisen kynnyks tulee pitää erityisen korkealla silloin, kun tapaaja on oikeusavustaja.

Jääskeläisen huoli on tervetullut, mutta puolustajan käytännön työn näkökulmasta ongelma on ehkä jäänyt osin Jääskeläiseltä pimentoon. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on vallalla kolme erilaista käytäntöä. Helsingin poliisivankilassa tapaamiset järjestää aina jutun tutkija. Myös silloin kun tutkija työskentelee tullissa, rajavartiolaitoksessa tai keskusrikospoliisissa eli kaukana poliisivankilasta. Avustajan tulee siis löytää tapaamiseen sopiva ajankohta paitsi omasta, myös jutun tutkijan kalenterista. Tapaaminen voi siirtyä vuorokausien päähän, jos tutkija on vapaalla, virkamatkalla tai työskentelee ilta- tai yövuorossa. Tapaaminen päämiehen kanssa toteutuu Helsingissä valvomattomassa tilassa.

Espoossa avustaja voi milloin tahansa poliisipäivystyksen ollessa avoinna ilmoittaa halukkuutensa tavata päämies, ja tapaaminen toteutetaan muutamassa minuutissa. Se tapahtuu kopissa, jossa on lasiseinä toiseen koppiin, johon päämies tuodaan. Kommunikointi tapahtuu puhelimitse. Eli kyseessä on Jääskeläisen tarkoittama erityisvalvottu tapaaminen.

Vantaan poliisivankilassa tapaamiset järjestyvät samoin kuin Espoossa, mutta asianajajat pääsevät samaan tilaan päämiehensä kanssa. Vantaan vankilassa tapaamiset tapahtuvat asianmukaisesti ilman valvontaa yhteisessä tilassa – tosin vain virka-aikana. Nopeasti järjestävä tapaaminen on päämiehenkin edun mukaista.

Vantaalla noudatettu menettely ei liene aiheuttanut ongelmia. Siten ei pitäisi olla esteitä laajentaa sikäläinen käytäntö myös muihin poliisivankiloihin.

Jatkossa Jääskeläinen voisi selvittää mistä johtuu se, etteivät Helsingin poliisivankilan asukkaat pääse toteuttamaan oikeuttaan pitää puhelimitse yhteyttä avustajaansa. Harvakseltaan tulevat puhelut järjestyvät jutun tutkijan kautta. Kuitenkin lain tarkoitus on se, että poliisivankilan henkilökunnan tulisi järjestää vangille puhelinmahdollisuus, kun tämä haluaa soittaa avustajalleen. Jos puhelimen käyttö ei onnistu vapaudenmenetyksen alussa, ollaan ensimmäisen kuulustelun myötä tilanteessa, jossa avustajan hankkiminen viivästyttää asiaa. Moni tyytyy kuulusteluun ilman avustajaa uskoen pääsevänsä heti kuulustelun jälkeen vapaaksi.